

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 6, 2016

[Назад](#)

[Головна](#)

0 0 0 0 0 0 0 0 0

УДК: 336.71

В. В. Зубова,

*викладач кафедри економічної кібернетики та прикладної економіки
Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна, м.Харків*

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ

V. V. Zubova,

Teacher, V.N.Karazin Kharkiv National University, Kharkov

KEY APPROACHES TO DEFINITION AND CLASSIFICATION OF THE BANK RISK

У статті наводиться огляд визначення поняття «ризик», «банківський ризик», виділяються ознаки їх класифікації. На підставі порівняльного аналізу відмічено переваги та вказано слабкі сторони основних систем класифікації, виявлено основні ризики в банківській системі України 1990-2016 рр.

The definitions of "risk", "banking risk" and their classifications were described. The advantages and weak sides of the main classification system were indicated. The main risks of the banking system of Ukraine in 1990-2015 years were detected.

Ключові слова: ризик, банківський ризик, класифікація банківських ризиків, ризики в банківській системі України.

Key words: risk, bank risk, classification of banking risks, the risks in the banking system of Ukraine.

Актуальність теми. Ризик, як економічна категорія, є невід'ємною частиною функціонування банківської системи. Своєчасний аналіз сприяє зниженню негативного впливу фактору ризику на прибуток банку. Вибір коректної методики оцінки ризиків сприяє зменшенню витрат в непрогнозованих ситуаціях (що є досить типовим для сучасного ринку банківських послуг).

Для підвищення рівня керованості банківською установою зниження рівня впливу факторів ризику на функціонування системи, необхідно чітко розуміти визначення терміну «банківський ризик» та основні підходи до класифікації банківських ризиків, адже саме на основі якісної класифікації будуватиметься вся система банківського ризик-менеджменту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розробка загальних і спеціальних підходів до оцінки ризиків банків та банківської системи розглянуті в наукових працях Камінського А.Б. [1], Бондаренко Л.А. [2], Севрук В.Т. [3], Кириченко О.А. [4], Васильєвої Т.А. [5], та ін., а також у нормативних матеріалах Національного банку України [6, 19].

Не дивлячись на широке розповсюдження практики управління ризиками і, здавалося б, великої кількості наукових праць, що присвячені формулюванню терміну «ризик», «банківський ризик», дотепер не існує однозначного визначення даних понять. Варто зауважити, що практично будь-яке розуміння даної економічної категорії є законним, оскільки так чи інакше відображає різні очікування вищого керівництва банків і органів контролю. Крім того, необхідність класифікації банківських ризиків є дуже важливою не лише з теоретичної точки зору, а й з практичної, оскільки саме від її точності залежить адекватність кількісних оцінок ризиків, правильності застосування методів уникнення та зниження ступеня ризику, а отже і ефективності функціонування самої системи банківського ризик-менеджменту.

Формулювання цілей статті. Основна мета статті - проведення порівняльного аналізу основних визначень поняття «банківський ризик» та аналіз сучасних підходів до класифікації банківських ризиків. Крім того, необхідно провести співставлення етапів розвитку банківської системи України та ключовими ризиками в системі банківського ризик-менеджменту на кожному із відповідних етапів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В банківській сфері можна помітити значно вищий ступень ризикованості, порівняно з іншими сферами економічної діяльності. Цей процес зумовлений специфікою виконуваних операцій. Саме банківська діяльність у більшості країн світу підлягає жорсткому регулюванню з боку держави та спеціальних органів нагляду [7].

У загальноживаному значенні під терміном «ризик» розуміють «можливість небезпеки, невдачі або дія навмання з надією на сприятливий результат» [21].

Ризик, як економічна категорія, це усвідомлена можливість небезпеки виникнення непередбачених втрат очікуваного прибутку, майна, грошей у зв'язку з випадковими змінами умов економічної діяльності, несприятливими обставинами [8].

Також ризик, за визначенням А.Б.Камінського [1] є економічною категорією, що відбиває невизначеність, конфліктність, багатокритеріальність, нечіткість у фінансових відносинах та включає особливості сприйняття вказаних характеристик зацікавленими суб'єктами цих відносин.

В банківській діяльності ризик – це ймовірність зниження доходів, втрати банком частини свого прибутку, виникнення збитків або здійснення додаткових витрат в результаті здійснення фінансових операцій [9, с.125].

Аналіз наявних у літературних джерелах визначень поняття «банківський ризик» (табл. 1) вказує на те, що більшість з них є подібними, а відмінності полягають переважно в обраному підході до розуміння сутності ризику в цілому (відповідно до поданого вище огляду генезису трактувань даної економічної категорії). У розглянутих інтерпретаціях поняття «банківський ризик», як правило, акцентується увага на його фінансовому характері, що виявляється у формі можливих результатів ситуації ризику [10].

Таблиця 1.

Огляд визначень поняття «банківський ризик»

Автор, джерело	Визначення
Т.А. Васильєва [5, с. 25]	Кількісно оцінена ймовірність невідповідності обсягових, просторових та часових параметрів фінансових потоків банку очікуваним; яка формується у результаті цілеспрямованої дії або бездіяльності зацікавлених суб'єктів економічних відносин, що відбувається на зміні його фінансового стану та динаміки розвитку
І.М. Парасій–Вергуненко [11, с. 178]	Під банківським ризиком розуміють можливість зазнати втрат у разі виникнення несприятливих для банку обставин
Л.О. Примостка [12, с. 17]	Ймовірність недоотримання доходів або зменшення ринкової вартості капіталу банку внаслідок несприятливого впливу зовнішніх чи внутрішніх чинників
В.Т. Севрук [3, с. 43]	Невизначеність результату банківської діяльності та можливі несприятливі наслідки у випадку невдачі
Л.Бондаренко [2]	Можливість прийняття раціонального чи нераціонального управлінського рішення, в рамках якого можна дати вірогідну кількісну і/або якісну оцінку дії факторів і, як наслідок
Ю.Мішалченко, І.Кроллі [13]	Вірогідність втрати банківською установою частини своїх коштів, недотримання запланованих доходів або здійснення додаткових втрат в результаті здійснення запланованих операцій
М.Фастовець [14]	Ймовірність отримання доходів, менших від очікуваних, зниження вартості активів
С.Прасолова, С.Козьменко, Ф.Шпиг, І.Волошко [9,15]	Вартісне вираження ймовірності подій, що спричиняє фінансові втрати

Банківські ризики являють собою цілісну систему, кількісний та якісний склад якої динамічно змінюється внаслідок розробки нових банківських продуктів, поширення систем автоматизації банківських операцій, транс націоналізації банківської діяльності. Це обумовлює потребу в комплексній класифікації ризиків банківської діяльності. Цінність якісної класифікації банківських ризиків полягає у доцільності її використання для пошуку внутрішніх резервів підвищення ефективності управління ризиками банківських операцій. Якісна класифікація банківських ризиків повинна ґрунтуватися на врахуванні впливу зовнішніх та внутрішніх ризикоутворюючих факторів.

Під класифікацією розуміють систему розподілення об'єктів (процесів або явищ) за класами (групами тощо) відповідно до визначених ознак. Класифікація ризиків – це систематизація сукупності ризиків на підставі яких-небудь ознак і критеріїв, що дозволяють об'єднати підмножини ризиків у загальні поняття.

У вітчизняній та зарубіжній літературі банківські ризики класифікуються за різними критеріями. Ієрархія ризиків за ступенем їх важливості на той чи інший поточний момент вибудовується в залежності від ситуації, що склалася на відповідний момент в державі під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. Найбільш змістовною представляється класифікація банківських ризиків, запропонована Пітером С. Роузом [17], який виділяє шість основних видів ризиків комерційного банку і чотири додаткових види.

До основних видів ризику П. Роуз відносить наступні [17, с.105]:

- кредитний ризик;
- ризик незбалансованості ліквідності;
- ринковий ризик;
- процентний ризик;
- ризик недоодрержання прибутку;
- ризик неплатоспроможності.

До інших важливих видів ризику Роуз П. відносить ще чотири види, які він визначає наступним чином [17, с.112]:

- інфляційний ризик;
- валютний ризик;
- політичний ризик;
- ризик зловживань.

Найважливіша перевага даної класифікації – це те, що в неї включені як ендегенні, так і екзогенні банківські ризики, що безпосередньо впливають на банківську діяльність.

Але, на жаль, така класифікація не може бути використана комерційними банками для практичного застосування, оскільки вона є досить згуппованою, а в процесі управління часто необхідна більш докладна класифікація з виділення груп і підгруп ризику, в залежності від специфіки проведених банком операцій.

Більш вдалою, і такою, що найбільш точно відповідає сучасному стану українських банків, є класифікація ризиків за Х. ван Грюнінгом [18] (рис. 1).

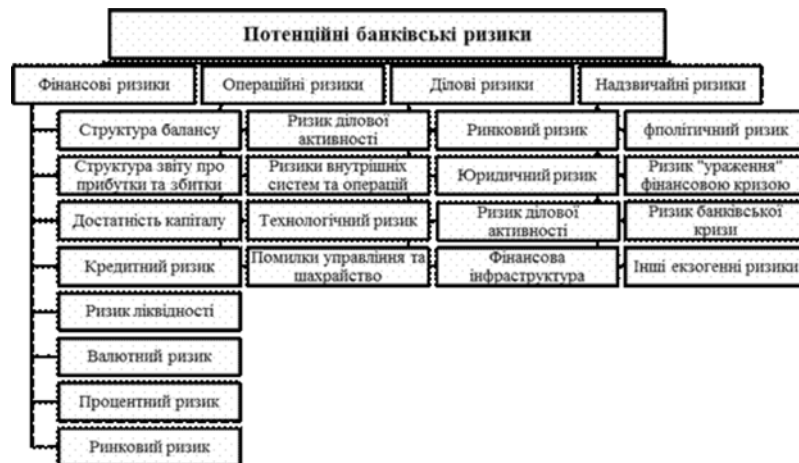

Рис. 1. Класифікація банківських ризиків (за Х. ван Грюнінгом)

Перевагою даної класифікації є те, що автор виділяє чотири категорії ризиків: фінансові, операційні, ділові та надзвичайні, які, в свою чергу, поділяються на відповідні типи, виділення яких є важливою складовою в управлінні ризиками кожного комерційного банку, тому що неналежне управління ними може призвести до збитковості його діяльності.

Ризики, на які наражаються вітчизняні банки залежать від загальної ділової стратегії банку, його організаційної структури, функціонування внутрішніх

систем, включаючи комп'ютерні та інші технології, узгодженості політики банку, а також від заходів, спрямованих на упередження шахрайства та помилок в управлінні. Крім цього, банкам слід вважати на ризики, пов'язані із зовнішнім середовищем банківського бізнесу, в т.ч. з макроекономічними й політичними факторами, правовими умовами та режимом регулювання, а також із загальною інфраструктурою фінансового сектору й системою платежів.

На даний момент, в національній банківській системі присутні всі типи ризиків, що в випадку реалізації можуть загрожувати діяльності банку в цілому або ж підірвати його фінансове становище і достатність капіталу. Тому дана класифікація досить точно відповідає сучасному стану українських банків і може використовуватися в практичній діяльності.

Ще одна із класифікацій, які можуть використовуватися банківськими установами, є класифікація вітчизняних вчених Козьменко С.М., Шпиг Ф.І., Волошко І.В. (рис. 2) [9, с.254].

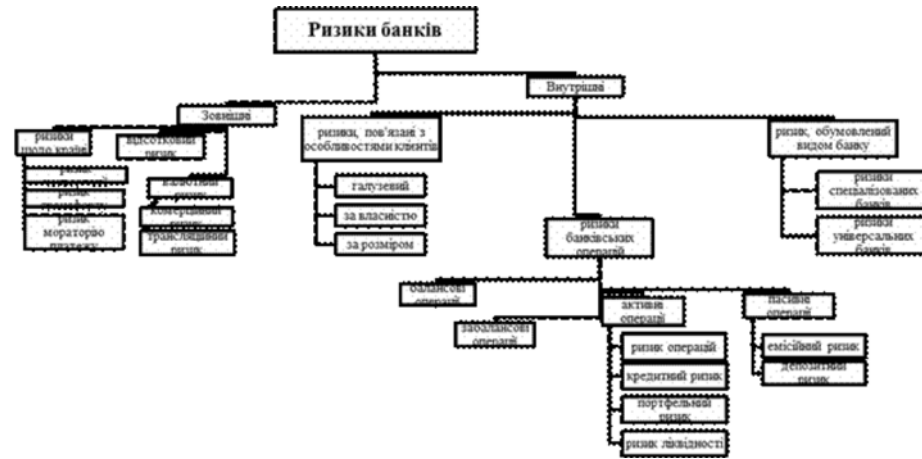

Рис. 2. Класифікація банківських ризиків (за Козьменко С.М., Шпиг Ф.І., Волошко І.В.)

Перевага цього підходу до класифікації – це створення визначеної системи ризиків, що включає в себе окремі різновиди, а за основу прийнятий розподіл ризиків на зовнішні та внутрішні. Це, в свою чергу, дозволяє розділити ризики на ендогенні та екзогенні (зовнішні та внутрішні). Саме такий розподіл дозволяє розробляти ефективні методи контролю та можливості управління [9].

Серед вітчизняних вчених значну увагу дослідженню класифікації ризиків комерційного банку приділяв Кириченко О.А. Найбільш важливими елементами, покладеними в основу його класифікації є [4]:

- тип (вид) комерційного банку;
- сфера виникнення і впливу банківського ризику;
- склад клієнтів банку;
- метод розрахунку ризику;
- ступінь банківського ризику
- розподіл ризику в часі;
- характер обліку ризику;
- можливість керування банківськими ризиками;
- кошти управління ризиками.

В залежності від кожного елемента здійснюється подальша класифікація ризиків.

Крім того, однією з класифікацій банківських ризиків, є класифікація, запропонована НБУ.

Згідно з Методичними вказівками з інспектування банків «Система оцінки ризиків» НБУ [19], ризики банківської діяльності – це ймовірність того, що події, очікувані, або неочікувані, можуть мати негативний вплив на капітал та/або надходження банку.

Ризики банківської діяльності впливають із специфіки банківської діяльності, що здійснюється в умовах ринкових відносин, і означають ймовірність одержання доходів, менших від очікуваних, зниження вартості активів. Підвищені банківські ризики призводять до значних фінансових втрат, і, як наслідок, до банкрутства банківської установи.

З точки зору банку, ризики – це потенційна можливість недоотримання доходів, або зменшення ринкової вартості капіталу внаслідок несприятливого впливу зовнішніх або внутрішніх факторів.

Згідно з класифікацією Національного банку України, існує дев'ять основних категорій ризику: кредитний ризик, ризик ліквідності, ризик зміни відсоткової ставки, ринковий ризик, валютний ризик, операційно-технологічний ризик, ризик репутації, юридичний ризик та стратегічний ризик. Ці види ризиків не є взаємовиключними. Будь-який банківський продукт або послуга може наражати на банк відразу декілька ризиків одночасно.

Ця класифікація ризиків відображає підхід Національного банку України до ідентифікації ризиків банків, але вона не є вичерпною і кожен окремий банк може доповнити її відповідно до власного бачення ризиків, з якими він працює або планує працювати. У цьому разі банк має розробити власну нормативну базу щодо управління визначеними категоріями ризиків, у тому числі з урахуванням кращої світової та вітчизняної практики, зокрема Базельського комітету з банківського нагляду, а також Принципів корпоративного управління [19].

Вітчизняним банкам доцільно використовувати карту ризиків (докладна структура фінансових ризиків комерційного банку), створену компанією «Pricewaterhouse Coopers», що одержала назву GARP [20]. Ця класифікація нараховує 6 видів та 23 підвиди ризиків, що дає змогу всебічно розглянути та дослідити проблематику цього питання. (табл.2).

Таблиця 2.
GARP класифікація ризиків комерційного банку

Клас ризику	Вид ризику	Різновид ризику
1	2	3
Кредитний ризик	Прямий кредитний ризик	
	Розрахунковий ризик	
	Ризик кредитного еквівалента	
Ринковий ризик	Ризик кореляції	
	Фондовий ризик	Ризик мінливості ціни на акції
		Ризик мінливості (волатильності)
		Базисний ризик

	Процентний ризик	Ризик дивідендів
		Ризик зміни відсоткової ставки
		Ризик кривої прибутковості
		Ризик волатильності відсоткової ставки
		Базисний ризик процентної ставки / ризик процентного спреду
		Ризик передплати
Ринковий ризик	Валютний ризик	Ризик цін на товари
		Ризик форвардної ціни
		Ризик волатильності цін на товари
	Базисний товарний ризик/ризик спаду	
	Ризик кредитного спреду	
Ризик концентрації портфеля	Ризик інструмента	
	Ризик істотної операції	
	Ризик сектора економіки	
Ризик ліквідності	Ризик ліквідності фодування	
	Ризик ліквідності активів	
Операційний ризик	Ризик трансакції	Помилка при виконанні
		Складність продукту
		Помилка в обліку
		Помилка в розрахунках
		Ризик доставки товару
		Ризик документації / контрактний ризик
	Ризик операційного контролю	Перевищення лімітів
		Відмивання грошей
		Шахрайство
		Ризик основного персоналу
		Несумлінні торгівельні операції
		Ризик обробки операції
		Ризик безпеки
	Ризик систем	Помилка програмування
		Помилка у визначенні ринкової ціни
		Помилка телекомунікаційних систем
		Планування заходів на випадок аварійних ситуацій
		Управлінська інформація
		Збій комп'ютерних систем
Ризик бізнес-подій	Ризик конвертованості валют	
	Ризик зміни кредитного рейтингу	
	Ризик репутації	
	Податковий ризик	
	Податковий ризик	
Ризик бізнес-подій	Юридичний ризик	
	Ризик непередбачених обставин	Природні катаклізми
		Воєнні дії
		Криза/призупинення операцій на ринку
	Ризик законодавства	Недотримання вимог у відношенні капіталу
	Зміни в законодавстві	

Базельським комітетом було прийнято 12 вересня 2010 року новий стандарт «Базель III», що посилює вимоги до капіталу банків з метою запобігання міжнародній кредитній кризі. Також у цій угоді не оминули питання банківських ризиків, де було запропоновано міжнародну систему оцінки ризиків ліквідності, стандартів і моніторингу [21].

Рівень ризиковості банківської системи та її елементів першочергово є результатом діяльності або бездіяльності власників та менеджменту банківських установ. Водночас, доволі великою і важливою в цьому аспекті є і регулятивна діяльність Національного банку України, на який покладається виконання таких функцій як банківське регулювання та нагляд, встановлення для банків правил проведення банківських операцій та інші [19].

В процесі еволюції розвитку і становлення банківської системи України, можна виділити 4 основні етапи, що характеризуються відповідними ключовими ризиками в системі банківського ризик-менеджменту. Співставлення основних етапів та ключових ризиків наведені в табл. 3.

Таблиця 3.
Періодизація процесу розвитку банківського ризик-менеджменту України в 1995 – 2016 рр.

Період	Характеристика етапу	Ключові ризики (об'єкти контролю)
1991 – 2001 рр.	- становлення вітчизняної банківської системи - поява нормативно-правових актів та єдиних правил в діяльності банків - початок роботи представництв іноземних банків та банків з іноземним капіталом - розвиток кредитування фізичних і юридичних осіб	- ризик банкрутства установи - ризик ліквідності (наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неспроможність банку виконати свої зобов'язання в належні строки, не зазнавши при цьому неприйнятних втрат [6]).
2002 – 2007 рр.	- притік міжнародних інвестицій та прихід в Україну банків та фінансових груп світового рівня (BNP Paribas, Raiffeisen Int, SEB, Credit Agricole S.A., Societe Generale, Intesa Sanpaolo, Commerzbank, UniCredit) - бурхливе зростання обсягів кредитування в іноземній валюті	- валютний ризик

	- наявність слабких кредитних стандартів	
2008-2009 рр.	- девальвація гривні - значна частка прострочених кредитних зобов'язань - зупинка кредитування - заборона на зняття депозитів - низька якість активів	- кредитний ризик - депозитний ризик
2010 – 2016 рр.	- уповільнення розвитку банківської системи під впливом нестабільності гривні - уповільнення бізнес-активності - відтік депозитів населення - зниження доларового еквіваленту кредитів банківської системи	- ризик девальвації національної валюти - депозитний ризик - ризик ліквідності - кредитний ризик - ризик неплатоспроможності - операційний ризик - політичний ризик - ризик країни [12]

Слід відмітити, що починаючи з 2014 року для розвитку банківської системи з'явилися нові виклики. Політична нестабільність призводить до зростання депозитних ставок, що знижує маржу. Частина активів та зобов'язань опинилися під загрозою через окупацію частини території України (Крим та зона АТО).

Висновки. Виходячи з проведеного аналізу літературних джерел на предмет визначення поняття «банківський ризик» та розгляду основних підходів до класифікації банківських ризиків, можна зробити наступні висновки:

– переважна більшість дослідників визначає фінансову складову банківських ризиків та схиляється до того, що банківські ризики – це фінансові ризики, що призводять до збитків та втрат. Підтвердженням такого висновку є й те, що при розгляді окремих банківських ризиків дослідники також підкреслюють фінансову складову.

– розглянуті класифікації банківських ризиків є своєрідними рамками для систематизації ризиків, оскільки застосування детальних класифікацій, які б враховували абсолютно всі види банківських ризиків, ведуть до втрати керованості в банківських установах;

– необхідність та критерії класифікації у кожному конкретному випадку повинні бути обумовлені чіткою спеціалізацією банку і задачами аналізу.

Що стосується процесу становлення банківської системи України з 1990 по 2016 рр, можна визначити наступні ключові ризики в системі банківського ризик-менеджменту, на які треба робити акцент в процесі управління банком: в період стабільного позитивного розвитку – операційний ризик; в передкризові періоди – кредитний та депозитний; в кризові періоди – ризик ліквідності та ризик банкрутства.

Література.

1. Камінський А. Б. Економіко-математичне моделювання фінансових ризиків [Текст]: автореф. дис. д-ра екон. наук: спец. 08.00.11 “Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці” / А.Б. Камінський. – К.: КНУ, 2007. – 25 с.
2. Бондаренко Л. А. Ризик-менеджмент кредитної діяльності комерційного банку [Текст]: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.08 “Гроші, фінанси і кредит” / Л. А. Бондаренко. – К.: КНЕУ, 2007. – 23 с.
3. Севрук В.Т. Банковские риски [Текст] / В.Т. Севрук. – М.: Дело, 1995. – 72 с.
4. Кириченко О., Гіленко І., Роголь С., Сиротян С., Немой О. Банківський менеджмент: Навч. посіб. / К.: Знання-Прес, 2002. - 438 с.
5. Управління ризиками банків [Текст]: монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А.О. Єпіфанов, Т.А. Васильєва, С.М. Козьменко та ін.] / За ред. д-ра екон. наук, проф. А.О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т.А. Васильєвої. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 283 с.
6. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків». Постанова правління Національного банку України від 15.03.2004р. №104.
7. Кудіна, В. Г. Класифікація ризиків у банківській сфері: теорія і практика [Текст] / В. Г. Кудіна // Вісник Східноукраїнського університету ім. В. Даля. – 2011. – № 15 (169). – Ч. 2. – С. 34–39.
8. Міжнародні розрахунки та валютні операції: Навч. посібник / О. І. Береславська, О. М. Наконечний, М. Г. Пясецька та ін.; За заг. ред. М. І. Савлука. — К.: КНЕУ, 2002. — 392 с.
9. Козьменко С. М. Стратегічний менеджмент банку [Текст]: навч. посіб./ С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, І. В. Волошко. – Суми: Університетська книга, 2003. – 734 с.
10. Волков Д. П. Аналіз банківських ризиків: основні підходи до визначення / Д. П. Волков // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(3). - С. 131-139. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efnof_2013_10\(3\)_23.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efnof_2013_10(3)_23.pdf)
11. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.]. / І.М. Парасій-Вергуненко. – К.: КНЕУ, 2003. – 347 с.
12. Примостка Л.О. Банківські ризики: теорія та практика управління [Текст]: монографія / Л.О. Примостка, О.В. Лисенюк, О.О. Чуб; Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2008. – 456 с.
13. Мишальченко Ю. В. Ризики в международной банковской деятельности [Текст] / Ю. В. Мишальченко, И. О. Кроллы // Бухгалтерия и банки. – 1996. – № 3. – С. 17–23.
14. Фастовець М. Проблемні аспекти ризиковості кредитування малого бізнесу в Україні [Текст] / М. Фастовець // Вісник НБУ. – 2007. – № 2. С. 38–45.
15. Прасолова С. Проблеми оцінки та управління процентним ризиком комерційних банків: актуальні аспекти [Текст] / С. Прасолова // Вісник НБУ. – 2007. – № 9. – С. 36–39.
16. Питер С. Роуз. Банковский менеджмент. – М.: Дело Лтд. 2000. – 526 с.
17. Грюнинг ван Х. Анализ банковских рисков. Система оценки корпоративного управления и управления финансовым риском / Грюнинг ван Х., С. Брайович-Братанович; перевод с англ.; вступ. сл. К. Р. Тагирбекова. – М.: Изд. "Весь мир", 2007. – 304 с.
18. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 року №679-ХІV (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1999.
19. The Financial Risk Manager: начальні матеріали GARP [Електронний ресурс] / Офіційна інтернет-сторінка GARP. – Режим доступу: <http://www.garp.org/frm/study-center/study-materials.aspx>
20. Базель III: міжнародні рамки для вимірювання ризику ліквідності, стандарти та моніторинг [Електронний ресурс] / Офіційна інтернет- сторінка Банку міжнародних розрахунків. – Режим доступу: <http://www.bis.org/publ/bcbs188.htm>
21. Ожегов С. И., Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений / Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. — 4-е изд., дополненное. — М.: Азбуковник, 1999. — 944 с.

References.

1. Kaminskyj, A.B. (2007), “Economic Modeling of the Financial Risks”, Abstract of Dr. dissertation, Mathematical methods, models and information technologies in economy, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine.
2. Bondarenko, L.A. (2007), “Credit Risk Management of Commercial Bank”, Abstract of Ph.D. dissertation, Money, Finance & Credit, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine.
3. Sevruk, V.T. (1995), *Bankovskye ryzyky* [The Banking Risks], Delo, Moscow, Russia.
4. Kirichenko, A. Gilenko, I. Rogol, S. Sytoryan, S. Nemoy, A. (2002), *Bankiv's'kyj menedzhment* [The Bank Management], Znannia-Pris, Kyiv, Ukraine.
5. Epifanov, A.A. Vassilieva, T.A. Kozmenko, S.M. (2012), *Upravlinnia ryzykamy bankiv* [The Bank's Risk Management], UABS NBU, Sumy, Ukraine.
6. The National Bank of Ukraine (2004), “Resolution of the National Bank of Ukraine “Guidelines for the inspection of banks' risk assessment system”, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua> (Accessed 15 January 2015).

7. Kudina, V.G. (2011), "The classification of risks in the banking sector", *Bulletin of the V.Dal East Ukrainian University*, vol.15, pp.34-39.
8. Breslavska, O.I. Nakonechny, O.M. Pyasetska, M.G. (2002), *Mizhnarodni rozrakhunky ta valiutni operatsii* [The International payments and foreign currency transactions], KNEU, Kyiv, Ukraine.
9. Kozmenko, S.M. Shpig, F.I. Voloshko, I.V. (2003), *Stratehichnyy menedzhment banku* [The Strategian Bank Management], University Book, Sumy, Ukraine.
10. Volkov, D.P. (2013), "The analyze of banking risks: the main approaches to the definition", *Ekonomichni nauky. Ser.: Oblik i finansy*, vol. 10(3), available at: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10\(3\)_23.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10(3)_23.pdf) (Accessed 11 May 2016).
11. Parasiy-Verhunencko, I.M. (2003), *Analiz bankivs'koi diial'nosti* [The analyze of the bank activity], KNEU, Kyiv, Ukraine.
12. Prymostka, L.A. Lysenuk, O.V. Chub, O.O. (2008), *Bankivs'ki ryzyky: teoriia ta praktyka upravlinnia* [The bank risks: theory and management practice], KNEU, Kyiv, Ukraine.
13. Myshalchenko, Y.V. (1996), "The Risks in International Bank Activity", *Bukhhalteriya y banky*, vol.3, pp.17-23.
14. Fastovets, M. (2007), "The Problematic aspects of lending to small business in Ukraine", *Visnyk NBU*, vol. 2, pp.38-45.
15. Prasolova, S. (2007), "The current aspects of the problems of evaluation and management of the rate risk in the commercial banks", *Visnyk NBU*, vol.9, pp.36-39.
16. Rose, P. (2000), *Bankivs'kyj menedzhment* [Banking Management], Delo LTD, Moscow, Russia.
17. Hrynyh, V. (2007), *Analiz bankovskyykh ryskov. Sistema otsenky korporatyvnoho upravleniya y upravleniya fynansovym ryskom* [Analysis of bank risks. The system of corporate governance assessment and management of financial risk], Ves' myr, Moscow, Russia.
18. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On the National Bank of Ukraine", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (Accessed 16 June 2016).
19. GARP (2006), The Financial Risk Manager, available at: <http://www.garp.org/firm/study-center/stady-materials.aspx>, (Accessed 10 June 2016).
20. The Bank for International Settlements (2010), "Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring", available at: <http://www.bis.org/publ/bcbs188.htm>, (Accessed 5 June 2016).
21. Ozhegov, S.I. Shvedova, N.Y. (1999), *Tolkovyj slovar' russkoho iazyka: 80 000 slov y frazeolohycheskykh vyrazheniy* [Explanatory dictionary of Russein: 80000 words and phrase terms], 4th ed, Russian academy of sciences. V.V.Vinogradov Institute of Russian, Moscow, Russia.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"